

UVODNE BESEDE

Pred dnevi sem brala intervju z Alanom Tuckett, ki je bil izvoljen za novega predsednika ICAE (International Council for Adult Education). Na konferenci "Svet je vredno živeti" so govorili o tem, da izobraževanje odraslih verjetno ne more rešiti sveta, vendar ga lahko spremeni. Kot pravi, smo še vedno priča pomanjkanju pravih sprememb. Na konferenci so razpravljali o tem, kaj bi morali storiti kot izobraževalci odraslih in kako spremeniti pristop?

Po mnenju Alana Tucketta je to izziv, saj je izobraževanje odraslih mejni del širšega izobraževalnega sistema. Je katalizator, sprememba je sredstvo za doseganje veliko drugih ciljev socialne politike: v zdravstvu, na področju pravosodja, v gospodarstvu, ohranjanju učinkovitega državljanstva v poznejših letih življenja, in tako naprej. Objavljamo mnenje o združevanju javnih zavodov.

Povzemamo nekaj ključnih informacij o posvetu Andragog pri delu z osebami s posebnimi potrebami in pišemo o zaključku projekta 'Medresorsko povezovanje'. Objavljamo prispevek o posvetu Združenja izobraževalnih institucij z naslovom: Priložnostno učenje – učenje za vse in vsakogar kjer koli in kadar koli. V tej številki lahko preberete poročilo Evropske komisije o ponovnem razmisleku o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate, katerega namen tega je spodbuditi vlade, ustanove za izobraževanje in usposabljanje, učitelje, podjetja in druge partnerje, da si v skladu z nacionalnimi okoliščinami skupaj prizadevajo za reforme na evropski ravni.

Bralce obveščamo, da je umrl ugledni prof. dr. Ilija Mrmak, andragog in utemeljitelj poklicne pedagogike in andragogike na Slovenskem.

Na koncu dodajamo informacije o aktualnem brezplačnem usposabljanju v ZLUS-u in nekaj novic o dogajanju pri partnerskih organizacijah.

Prijetno branje do naslednje številke.

Mag. Darja Zorko Mencin, odgovorna urednica (darja.zorko@gmail.com).

ZDRUŽEVANJE JAVNIH ZAVODOV: MINISTRSTVO VZTRAJA

V zadnji številki ADEES smo poročali o predlogu Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (MIZKŠ) za vključitev Andragoškega centra Slovenije v skupni inštitut za razvoj izobraževanja v Sloveniji in vas seznanili s pismom asociacij za izobraževanje odraslih predsedniku Vlade Republike Slovenije glede tega. Na naše pismo je kabinet predsednika Vlade reagiral tako, da je ministru dr. Žigi Turku in državni sekretarki g. Mojci Škrinjar priporočil, da se sestaneta z nami in se pogovorimo o zadevi.

MIZKŠ pobude vnovič ni sprejelo, namesto tega pa nam je državna sekretarka Mojca Škrinjar vnovič pojasnila stališča Ministrstva v pismu. V njem med drugim zavrača očitke, češ da »poteka združevanje javnih zavodov samovoljno in brez oziranja na predloge različni deležnikov«, piše, da je ta čas že precej izdelan predlog ustnovitvenega akta, ki je rezultat skupnega dela tako predstavnikov MIZKŠ kot direktorjev javnih zavodov«. Vnovič ponavalja že povedano, kaj vse prinaša združitev zavodov; zagotavlja, da bo posebna skrb »dana področju izobraževanja odraslih, vsaj v tolikšni meri, kot je bilo področje urejeno pod okriljem samostojnega zavoda Andragoškega centra Slovenije oziroma še bolj celovito«.

Ker se MIZKŠ tudi v tem pismu izogiba dialogu, sem ji odgovorili osebno, kot predsednik ADS: po uvodni ugotovitvi, da v pismu ponavlja glede združevanja javnih zavodov na področju izobraževanja to, kar smo res že večkrat slišali, sem v nadaljevanju pisma napisal: (odgovor navajam v celoti):

V pismu asociacij za izobraževanje odraslih predsedniku Vlade smo poudarili, da želimo (citiram) »strokovni dialog med kompetentnimi strokovnjaki in predstavniki civilne družbe ter ministrom dr. Žigo Turkom in državno sekretarko o ustreznosti predlaganega koncepta delovanja novega javnega zavoda za razvoj izobraževanja, da bi tako soočili argumente stroke s stališči predstavnikov Ministrstva«; želeli smo, da bi nas poslušali in problem ustrezno obravnavali.

Vaš odgovor vnovič dokazuje, da si dialoga v resnici ne želite, saj tega sestanka niste pripravljene sklicati in tudi ne želite, da bi se sestali z ministrom. Za komunikacijo – seveda enosmerno – vam zadošča novo pismo. V njem le potrjujete svojo oblastno držo.

Vaš odgovor 'odlikuje' navajanje z ničemer dokazanih domnev in trditev: da je cilj združevanja »odpravljanje nekaterih podvajanj« (katerih?); da bo dosežena »večja učinkovitost razvojnega dela«, »večja povezanost«, »spodbujanje inovativnosti in ustvarjalnosti«, »razvijanje in širjenje dobre prakse« itn. bla bla bla (tega v ACS do zdaj niste spoznali?!). »Celostna storitev« ... bo pripomogla k »preboju Slovenije na področju šolstva (!) med »prvo tretjino držav OECD« (kje pa smo zdaj?) itn. itn. In v tej, povsem »šolski« sestavi novega inštituta – »od vrtcev do vključno visokih šol« –, bo »posebna skrb dana tudi področju izobraževanja odraslih, vsaj v tolikšni meri, kot je bilo področje urejeno pod okriljem samostojnega zavoda ACS oziroma še bolj celovito« (!!! - kako ste / boste to izmerili?).

Poleg tega govorjenja 'na pamet', nedostojnega visoke funkcionarke Ministrstva, so v vašem odgovoru tudi laži, npr. da so v proces združevanja vključeni vsi direktorji in drugi strokovni sodelavci teh zavodov, da je predlog ustanovitvenega akta »rezultat skupnega dela tako predstavnikov MIZKŠ kot direktorjev javnih zavodov« (!!! – združevanju so se uprli *vsí*, njihovih ugovorov sploh niste poslušali in nanje niste zmogli drugega odgovora kot – *ne*). Tako se ne dela, gospa Mojca Škrinjar!

V upanju, da vam kljub vsemu načrt ne bo uspel, vas pozdravljam,
Dr. Zoran Jelenc, predsednik ADS

Na pobudo ADS Strokovnemu svetu za izobraževanje odraslih se je Mojca Škrinjar odzvala na vabilo Strokovnega sveta, kjer ji je predsednica SSIO dr. Sonja Kump dala novo priložnost, da pojasni namero MIZKŠ po združitvi javnih zavodov. A tudi tu je gospa Škrinjar ostala pri svojih stališčih, ki jih ni niti za las spremenila. Strokovni svet je na koncu te razprave sprejel stališče, ki ne podpira namere Ministrstva, in se zavzema za celovito ohranitev razvojne, raziskovalne strokovne in svetovalne vloge Andragoškega centra Slovenije in ohrani njegovo organizacijsko enovitost, s tem pa tudi zagotovi celovitost razvoja izobraževanja odraslih.

(obe pismi objavljamo na spletni strani ADS: www.andragosko-drustvo.si).

Dr. Zoran Jelenc

ANDRAGOG PRI UČENJU IN IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH S POSEBNIMI POTREBAMI

Andragoško društvo Slovenije (ADS) je 17. januarja 2013 v prostorih Pedagoške fakultete v Ljubljani organiziralo posvet o vlogi in položaju andragoga ter specialnega in rehabilitacijskega pedagoga ali specialnega in rehabilitacijskega andragoga pri učenju in izobraževanju odraslih s posebnimi potrebami. Posvet je bil organiziran s pridruženim interesom Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov, Zveze ljudskih univerz Slovenije, Društva za izobraževanje odraslih v srednjih šolah – DOIO, Društva zasebnih izvajalcev izobraževanja odraslih – GIZ, projekt je sofinanciralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (MIZKŠ).

Aktualnost te problematike se je zrcalila v sorazmerno velikem številu udeležencev na posvetu – šestdeset, ki so prišli iz različnih učnih in izobraževalnih okolij: zasebnih organizacij za izobraževanje odraslih, društev in zvez društev za ljudi s posebnimi potrebami, centrov za usposabljanje, delo in varstvo, osnovnih šol s prilagojenim programom, varstveno delovnih centrov (VDC), zavodov za izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ljudskih univerz, univerz za tretje življenjsko obdobje, drugih asociacij za izobraževanje odraslih ter visokošolskih ustanov – pedagoških fakultet v Ljubljani in Kopru ter Oddelka za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani.

Kratka vsebina predstavljenih prispevkov:

- splošen pogled na izobraževanje odraslih s posebnimi potrebami z vidika andragogike;
- osvetlitev učnih in izobraževalnih potreb ter značilnosti odraslih z več primanjkljaji, njihova nova priložnost; poudarek je bil zlasti na odraslih z gibalno oviranostjo;
- pregled mednarodnih dokumentov, na podlagi katerih naj bi zagotavljali pravico do učenja in izobraževanja odraslih z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju;
- pregled števila specialnih in rehabilitacijskih pedagogov v varstveno delovnih centrih v Sloveniji, iz katerega je razvidno, da je za 1.150 varovancev (odraslih) na voljo le 7.5 specialnih pedagogov ter 1 andragog; značilnosti ljudi s pridobljeno poškodbo možganov ter posebnosti učnega in izobraževalnega procesa za njihovo obravnavanje;
- učno-izobraževalna problematika odraslih z manj znanimi posebnimi potrebami – to so ljudje z gluhoslepoto (to stanje poimenujemo z eno besedo); gluhoslepota ni zgolj vsota gluhotе in slepote, temveč je samostojen fenomen, pri tem je največja težava sporazumevanje; v Sloveniji so tem ljudem hudo kršene temeljne človekove pravice, saj za njihovo uveljavljanje skrbi le društvo Dlan, ki je bilo ustanovljeno prav z namenom, da ozavešča javnost o njihovem obstoju;
- seznanitev z Lave-Wengerjevim pristopom '**Skupnosti prakse**' (o ustreznosti prevoda 'community of practice' še teče razprava), ki je relativno nov in je zelo ustrezna oblika učenja, ki poleg neformalnega učenja udejanja tudi načelo inkluzivnosti;
- za ljudi s posebnimi potrebami so zlasti pomembni prehodi v življenju, kot je prehod iz šole v odraslo življenje, še posebej v delo in zaposlitev; zelo pomembna pri tem je svetovalna dejavnost za razvoj kariere; prav razvijanje kariere še nedavno osebam s posebnimi potrebami ni bilo zagotovljeno;
- vloga učitelja se z razvojem vzgoje in izobraževanja spreminja, zato je bila aktualna predstavitev učiteljevih kompetenc na področju posebnih potreb;
- v Črni na Koroškem so izpeljali evropski projekt LdV Vosidis, katerega rezultat je izobraževalni program za delo z ljudmi s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, ki daje tudi informacije o modelu organiziranja učnega procesa za odrasle v vsakdanjem življenju v CUDV;

- zveza Sožitje je sodelovala v projektu Pathways, v katerem so bili s sodelovanjem udeležencev, odraslih z motnjo v duševnem razvoju, pripravljene priročniki za predstavitev metode za pripravo gradiv v 'lahko berljivi obliki' (easy to read);
- zadnji prispevek je prinesel zanimive informacije o menedžmentu in organizaciji mentorskega dela pri izvajanju projektnega učenja za mlajše odrasle (PUM); številke o mladih osipnikih v Sloveniji so zaskrbljujoče, spodbudni so dobri rezultati dejavnosti PUM, saj jim omogoča vračanje v izobraževanje ali vključitev v zaposlitev.

Sklepne ugotovitve in priporočila so naslednja:

1. Pri sistemskem urejanju vzgoje in izobraževanja je potrebno nameniti posebno pozornost ustrezni sistemski ureditvi izobraževanja odraslih oseb s posebnimi potrebami, kot specifičnega področja in ciljne skupine izobraževanja odraslih.
2. Udeleženci pozivajo MIZKŠ, da v celoti izpelje že leta 2007 sprejeto Strategijo vseživljenjskosti učenja v Sloveniji in sprejme tudi v njej predloženi operativni akcijski načrt za udejanjanje strategije.
3. Vse visokošolske institucije, ki izobražujejo učitelje in druge strokovnjake bodisi za delo z osebami s posebnimi potrebami bodisi izobražujejo za delo v izobraževanju odraslih (andragogiko), naj v svoje programe včlenijo tudi vsebine, ki zadevajo značilnosti in potrebe odraslih oseb s posebnimi potrebami ter potrebne kompetence učiteljev za to delo. Vpeljejo, pripravijo in razpišejo naj ustrezne dodiplomske, specialistične in podiplomske programe. Izvajalcem, ki že izobražujejo odrasle s posebnimi potrebami v različnih vsebinskih in programskih povezavah, je potrebno nuditi dodatno znanje s področja izobraževanja odraslih in andragogike. Tistim, ki obravnavajo predvsem ali tudi otroke, je potrebno omogočiti vpogled v drugačne učne in izobraževalne potrebe odraslih ter dostop do dodatnih znanj.
4. Posvet daje pobude za povezovanje vseh, ki že učijo in izobražujejo odrasle s posebnimi potrebami in tiste ki to želijo početi kdaj kasneje ali so kako drugače povezani s tem delovanjem, saj bomo skupaj in povezani močnejši in vplivnejši. Še posebej smiselno bi bilo, da se povežejo nevladne organizacije ali društva na tem področju. Andragoško društvo Slovenije je pripravljeno prevzeti vlogo koordinatorja pri takšnih dejavnostih.
5. V vse dejavnosti je potrebno neposredno vključiti učeče se s posebnimi potrebami kot enakopravne partnerje.
6. Pomemben dosežek posveta bo publikacija v elektronski obliki, ki bo na voljo vsem, ki želijo razširiti svoje znanje in vedenje o tej problematiki ali pripravljajo izobraževalno politiko.

Udeleženci posveta so enotno podprli te ugotovitve in soglašajo s sklepnimi ugotovitvami. ADS bo z njimi seznanil pristojna ministrstva in vse druge subjekte, ki jih zadeva ta problematika.

Povzela in zapisala: mag. Alenka Golob in dr. Zoran Jelenc.

PROJEKT IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH KOT PODROČJE MEDRESORSKEGA SODELOVANJA

V ADS smo decembra 2012 končali projekt Izobraževanje odraslih kot področje medresorskega sodelovanja. V njem smo najprej pregledali umeščenost izobraževanja odraslih v treh ministrstvih: Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (v nadaljevanju MKO), Ministrstvu za zdravje (v nadaljevanju MZ) in v Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju MGZT). Nato smo z enostavnim vprašalnikom ugotavljali stališča

strokovnih sodelavcev v teh ministrstvih o upravljanju izobraževanja odraslih in medresorskem usklajevanju na državni ravni. Na podlagi ugotovitev smo izpeljali razpravo v fokusni skupini s predstavniki vseh treh resorjev in z izbranimi strokovnjaki s področja neformalnega izobraževanja odraslih. V fokusni skupini smo oblikovali ugotovitve in predloge, ki jih bomo poslali pristojnim in odgovornim državnim organom ter strokovni javnosti. V nadaljevanju na kratko predstavljamo glavne predloge:

- **Predlogi razpravljalcev o ciljih, ki naj jih zastopa država pri določanju svoje izobraževalne politike**

Razprava je potekala o treh ciljih: zagotavljanje štiriletne srednješolske izobrazbe vsem odraslim; doseganje mednarodno primerljivih standardov temeljnih zmožnosti (ključnih kompetenc); izobraževanje za osebne potrebe ter aktivno in odgovorno državljanstvo; udeležencem je bilo omogočeno, da predlagajo še druge cilje.

Razpravljalci so soglasno podprli prvi cilj, to je, da mora država zagotavljati pridobitev splošne formalne izobrazbe na ravni štiriletne srednješolske stopnje vsem, saj je to temeljni pogoj za vse nadaljnje izobraževanje in učenje, formalno in neformalno, povečuje pa tudi mobilnost posameznika na trgu dela. Prav tako so bili mnjenja, da drugih ciljev ni mogoče razvrščati po pomembnosti, ker so vsa področja enako pomembna. Država bi morala nameniti vso pozornost doseganju vseh navedenih ciljev, še posebno pri manj izobraženih in manj motiviranih za učenje. Med nacionalne cilje bi morali dodati tudi spodbude za delodajalce in zaposlene za nenehno spopolnjevanje poklicnega in strokovnega znanja, za vključevanje zaposlenih v izobraževanje za prostočasne dejavnosti in učenje za potrebe družine.

Opozorili so na pomen povezovanja med resorji pri oblikovanju ukrepov. Vsi resorji so zadolženi za širjenje znanja na področjih, za katere so zadolženi, tako za potrebe dela na teh področjih kot tudi za osebne potrebe ljudi, ki potrebujejo takšno znanje.

- **Predlogi razpravljalcev za povezovanje resorjev in o ustanovitvi podjetniškega sklada za izobraževanje zaposlenih**

Razprava je potekala o pomenu in upravičenosti pobud za sodelovanje in o podjetniškem skladu kot instrumentu za povečanje zasebnih vlaganj v izobraževanje odraslih.

Razpravljalci so podprli medresorsko sodelovanje pri pripravi strateških dokumentov in instrumentov za njihovo izpeljavo. Kot odgovor na spoznanja, da razmere v sedanjem času povečujejo potrebe po vlaganju v znanje, zlasti za izobraževalno prikrajšane, da javni viri ne morejo v celoti pokriti povečanih potreb, zasebni viri se še intenzivneje usmerjajo v ključne kadre v podjetjih, so razpravljalci načeloma podprli pobudo za ustanovitev podjetniškega sklada za izobraževanje zaposlenih po zgledu Francije.

- **Predlogi razpravljalcev o oblikah koordinacije** Razprava je potekala o tem, kako zagotoviti medresorsko sodelovanje v zdaj delujočih telesih (npr. Strokovni svet za izobraževanje odraslih¹) ali v novoustanovljenih političnih in strokovnih telesih.

¹ Na področju izobraževanja odraslih Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih (v nadaljevanju SSIIO). Skladno z zakonodajo je SSIIO zadolžen tudi za spremljanje stanja in razvoja IO v državi z vidika razvojnih potreb in možnosti družbe ter z vidika kakovosti in mednarodne primerljivosti.

Razpravljalci so soglašali, da je nacionalno koordinacijsko telo (politično in strokovno) smiselno in utemeljeno, vendar morajo biti za njuno delovanje izpolnjeni nekateri pogoji, to pa so jasno določene pristojnosti obeh, organiziranost na vladni ravni, strokovna in finančna podpora za njihovo delovanje. Smiselno je izhajati iz zdajšnjega stanja - ko že imamo strokovno koordinacijsko telo; potrebno je zagotoviti navedene pogoje, da bo lahko vodil koordinacijo z drugimi resorji, ki obravnavajo tematiko izobraževanja odraslih.

Med strokovno podporo sodi tudi dovolj močan in kompetenten organ za njegovo upravljanje na državni ravni. To bi moral biti ali direktorat v ministrstvu, odgovornem za izobraževanje, z dovolj velikimi pristojnostmi in delovanjem na medresorski ravni.

Razpravljalci so še poudarili, da je potrebno pri postavitvi koordinacijskih teles izhajati iz prepričanja in zaupanja, da bomo z njihovim delom izboljšali kakovost vseh procesov, ki vodijo k oblikovanju nacionalnih ciljev izobraževanja odraslih, sprejemanju aktivnosti in ustvarjanju razmer (institucionalnih, finančnih in programskih) za uresničevanje teh aktivnosti.

Celotno poročilo bo objavljeno na spletni strani ADS in ACS.

Olga Drofenik (olga.drofenik@guest.arnes.si).

POSVET: PRILOŽNOSTNO UČENJE – UČENJE ZA VSE IN VSAKOGAR KJER KOLI IN KADAR KOLI

Ali lahko glavno idejo priložnostnega učenja predstavljata **prepoznavanje potencialnih učnih situacij na vsakdanjih lokacijah** in **ciljno izkoriščanje teh prostorov ter ustvarjanje in aktivno razvijanje učnih situacij na teh mestih**? Kje so meje in priložnosti? Je možno (in/ali smiselno znanje in veščine, pridobljene skozi priložnostno učenje, formalno vrednotiti? Kako je s terminologijo in kaj sploh razumemo pod terminom priložnostno učenje? Kako se udejanja v izobraževalnih ustanovah?

Na posvetu smo želeli izmenjati poglede o priložnostnem učenju in s tem narediti korak naprej pri:

- vpeljevanju kulture priložnostnega učenja v slovenski prostor,
- dajanju veljave in pomena priložnostnemu učenju,
- opozarjanju na pomen tega učenja pri gradnji znanja, veščin, kompetenc in talentov,
- razmisleku o vrednotenju priložnostnega učenja in o njegovi vključitvi v sistem formalnega in neformalnega učenja...

V uvodnem delu posveta so udeleženci razmišljali o sebi – o tem, kaj so se lani naučili sami in o tem, kako so se tega naučili. Nekaj odgovorov: orientacijski teki, znanje o lokalni skupnosti, osebni razvoj, vzreja psov, čokoladna krema, učenje rolanja s hčerko, upokožitev...

V dopoldanskem delu smo priložnostno učenje spoznavali skozi prezentacije domačih in tujih strokovnjakov.

- **Compositional Learning: Connecting formal and informal learning, lifewide education and learning en passant**, dr. Jost Reischmann, Professor (em) of Andragogy at Bamberg University in Germany, Vicepresident of the International Society for Comparative Adult Education

- **Kaj nam sporočajo slovenski primeri učenja v skupnosti?**, dr. Nevenka Bogataj, Andragoški center Slovenije
- **Theoretical and practical insights into informal learning in civil society organisations**, dr. Marion Fileds, coordinator for the OK Study Centre in Helsinki, Finland
- **Priznavanje priložnostnega učenja kot cesarjevo oblačilo (visokega) šolstva?**, dr. Dejan Hozjan, izredni profesor za področje managementa v izobraževanju in prodekan za znanstveno-raziskovalno in umetniško delo ter razvoj in kakovost, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.

Da bi bilo na posvetu čim več možnosti za interakcijo s predavatelji, je bil posvet izveden tako, da so udeleženci po vsaki prezentaciji na pripravljene moderatorske lističe zapisali vprašanja za posameznega predavatelja. Po vseh štirih prezentacijah se je začela diskusija. Udeleženci so se pridružili enemu od predavateljev. Ti so odgovarjali na zastavljena vprašanja. Udeleženci so lahko ostali pri enem predavatelju ali so obiskali več skupin.

V popoldanskem delu smo se seznanjali s primeri iz prakse. Da bi lažje potegnili ločnico med formalnim na eni strani ter neformalnim in priložnostnim na drugi, so bile za predstavitev na posvetu izbrane organizacije, ki niso izobraževalne narave. Predstavili so svoje delo, pri katerem »se dogaja« veliko priložnostnega učenja in tako z udeleženci posveta delili zamisli, kako pristopiti k »spodbujanju« priložnostnega učenja oz. ustvarjanju pogojev, v katerih se priložnostno učenje udejanja.

- **Špela Šubic Zalezina in Simona Šinko**, Mestna knjižnica Ljubljana, Center za vseživljenjsko učenje
- **Tjaša Arko**, Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva
- **Petra Kocjan**, Zavod Ypsilon
- **Ajda Erjavec**, projekt EASY

Naslednja moderirana aktivnost je potekala po delovnih skupinah. Udeleženci so lahko ostali v eni skupini ali pa so med skupinami prehajali in v vsaki povedali svoje mnenje in delili svoje izkušnje. Teme za diskusijo so bile naslednje:

- Kje so meje in priložnosti priložnostnega učenja
- Terminološka vprašanja
- Možnosti priznavanja, vrednotenja priložnostnega učenja (validacija)
- Priložnostno učenje v izobraževalnih ustanovah, podjetjih in drugih organizacijah.

Zadnja aktivnost na posvetu je bila povezana s prenosom spoznanj, vedenj o priložnostnem učenju v vsakdanje (delovno) okolje udeležencev posveta. Gradivo in fotografije s posveta so na voljo na spletni strani: posvet.zii.si.

Luka Žgur (luka.zgur@zii.si).

PONOVNI RAZMISLEK O IZOBRAŽEVANJU: NALOŽBE V SPRETNOSTI ZA BOLJŠE SOCIALNO-EKONOMSKE REZULTATE

Novembra lani je Evropska komisija sprejela **Sporočilo Komisije evropskemu Parlamentu, Svetu, evropskemu Ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij. Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate.** Sporočilo zajema štiri področja, ki so bistvena za reševanje tega problema in na katerih bi morale države članice okrepiti svoja prizadevanja:

- razvijanje vrhunskega poklicnega izobraževanja in usposabljanja za povečanje kakovosti poklicnih spretnosti;
- spodbujanje učenja ob delu, vključno s kakovostnimi programi pripravništva, vajeništva in dualnega sistema učenja, za pomoč pri prehodu od izobraževanja k delu;
- spodbujanje partnerstev med javnimi in zasebnimi ustanovami (za zagotovitev ustreznih učnih programov in spretnosti);
- spodbujanje mobilnosti s predlaganim programom Erasmus za vse.

Dokument je dosegljiv na: http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_sl.pdf

EAEA (European Association for the Education of Adults), katere člani smo, opozarja, da so v dokumentu spregledani naslednji pomembni poudarki:

1. Potencial, ki ga ima neformalno učenje odraslih – sporočilo se v glavnem osredotoča na učenje na delovnem mestu in na odrasle z nizkimi kvalifikacijami, ob tem se pozablja na motivacijsko vlogo, ki jo lahko ima neformalno učenje.
2. Razumevanje vseživljenjskega učenja – sporočilo se ozko usmerja le na ekonomske rezultate učenja, pozablja pri tem vlogo, ki jo imajo različne vrste učenja: formalno, neformalno, aformalno (priložnostno).
3. Razumevanje vloge civilne družbe kot glavnega partnerja – EAEA predlaga nadaljnje financiranje nevladnih organizacij, saj predstavljajo povezavo tako med posamezniki kot tudi organizacijami.

Več o tem, na spletni strani EAEA: <http://www.eaea.org/>.

Dr. Vida Mohorčič Špolar (vida.mohorcic-spolar@quest.arnes.si).

E-RAZLIČICA REVIJE LLine

Evropska zveza za izobraževanje odraslih (EAEA) iz Bruslja nas je obvestila, da je od januarja letos povsem brezplačno na voljo elektronska različica revije o vseživljenjskem učenju v Evropi (LLinE), ki jo izdaja EAEA. Revija obsega vrsto zanimivih člankov, ki jih prispevajo članice iz vse Evrope, koristna pa je tudi zato, ker se v njej lahko seznanite z aktualnimi evro-političnimi, pa tudi svetovnimi zadevami na našem področju. Torej, kliknite na www.lline.fi!

Dr. Natalija Žalec, ACS (natalija.zalec@acs.si).

PRVA ŠTEVILKA GLASILA InfoNeT Newsletter

Februarja je izšlo novo glasilo **InfoNet Newsletter**. Glasilo je nova oblika nekdanjega glasila InfoLetter, ki je izhajal v organizaciji InfoNet Adult Education (InfoNet o izobraževanju odraslih). Po enoletnem premoru so konec leta 2012 ponovno začeli s svojimi dejavnostmi. Evropska komisija je namreč odobrila **Grundtvig projekt Evropski InfoNet o izobraževanju odraslih III** (European InfoNet Adult Education III), ki bo potekal od oktobra 2012 do septembra 2015. ACS sodeluje v projektu kot partner, in sicer v vlogi dopisnika. Kontaktna oseba za InfoNet v Sloveniji je Mateja Pečar iz Andragoškega centra Slovenije.

Med objavami o trendih na področju izobraževanja odraslih je tudi članek z naslovom **'Slovenian masterplan focuses on non-vocational learning'**, katerega avtor je sodelavec ACS, mag. Peter Beltram.

Več o predstavitvi projekta in prve številke najdete v priponki (v angleščini) in v slovenščini na spletni strani ACS: <http://www.acs.si/index.cgi?m=3&id=1142>. Prepričana sem, da boste v InfoNet Newsletter našli kaj zanimivega in aktualnega.

Mateja Pečar, ADS (mateja.pecar@acs.si).

VABILI NA USPOSABLJANJE STROKOVNIH DELAVCEV V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

V okviru projekta »Usposabljanje strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih«, ki je sofinanciran iz proračunskih sredstev Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter sredstev Evropskega socialnega sklada, ZLUS organizira dve **brezplačni** usposabljanji za strokovne delavce v izobraževanju odraslih.

»Delo s starejšimi in medgeneracijsko sodelovanje«

Cilj usposabljanja: Udeleženci bodo pridobili znanje in spretnosti za izvajanje splošnih neformalnih programov za starejše od 55 let in razvijali ključne kompetence za delo s starejšimi.

Način dela: Spletna učilnica in pet srečanj

Datum prvega srečanja: 7. marec 2013.

Lokacija: Usposabljanje v tradicionalni učilnici bo izvedeno na Andragoškem zavodu na Ljudski univerzi Maribor (Maistrova ulica 5, 2000 Maribor)

Rok prijave:

Število mest je omejeno. Prijave zbirajo do srede, 20. februarja 2013, po pošti na naslov: ZLUS, Pod ježami 8, 1000 Ljubljana. (F: 01 540 28 79, E: zlus@zlus.si).

»Ugotavljanje potreb, organizacija in vodenje programov neformalnega izobraževanja odraslih

Cilj usposabljanja: Udeleženci bodo pridobili znanje in spretnosti za ugotavljanje potreb po izobraževanju odraslih, vodenje organizacije in zagotavljanje kakovosti izvajanja programov neformalnega izobraževanja odraslih - od ugotavljanja potreb v lokalnem okolju in oblikovanja ciljev kot podlage za pripravo programov neformalnega izobraževanja do stilov in modelov vodenja in kakovosti organizacije dela v izobraževanju odraslih.

Način dela: Spletna učilnica in pet srečanj

Datum prvega srečanja: 12. marec 2013

Lokacija: Ljudska univerza Koper (Cankarjeva 33, 6000 Koper)

Rok prijave:

Število mest je omejeno. Prijave zbiramo do srede, 20. februarja 2013, po pošti na naslov: ZLUS, Pod ježami 8, 1000 Ljubljana. (F: 01 540 28 97, E: zlus@zlus.si).

Za dodatne informacije lahko pokličete mag. Igorja Kotnika (telefon: 01 540 51 61) ali mag. Majo Radinovič Hajdič (telefon: 04 583 38 01).

UMRL JE PROFESOR DOKTOR ILIJA MRMAK

Konec preteklega leta je umrl prof. dr. Ilija Mrmak, andragog in utemeljitelj poklicne pedagogike in andragogike na Slovenskem.

Na Filozofski fakulteti v Ljubljani, na Oddelku za pedagogiko, je začel delati leta 1975 kot profesor za predmeta Industrijska pedagogika in andragogika ter Metodika družbeno-politične vzgoje. Njegovo delo je posebej pomembno tudi za andragogiko, saj je prišel iz Beograda, ki je bil takrat močno središče razvoja andragoške misli. Dejavno se je vključil v razvoj teorije in prakse zlasti tistega izobraževanja odraslih, ki je bilo v funkciji dela. Na tem področju je uspešno uveljavil koncept pedagogike in andragogike kot komplementarnih ved.

Izobraževanje za potrebe dela je tema njegovega najboljšejšega dela Planiranje izobraževanja v OZD, s katerim je zasnoval področje industrijske pedagogike in andragogike, ki se je kasneje preimenovala v poklicno pedagogiko in andragogiko. Je avtor devetih samostojnih knjižnih del, čez 200 znanstvenih in strokovnih razprav ter drugih prispevkov v zbornikih in strokovnih revijah.

Pokrival je različna pedagoška in andragoška področja, posebej pomemben pa je njegov prispevek k usklajevanju izobraževanja za potrebe dela z zahtevami, ki izhajajo iz humanističnega bistva posameznika in iz potrebe po njegovem vsestranskem osebnostnem razvoju v pogojih tehnološko razvite proizvodnje. Že v osemdesetih letih je opozarjal na danes še posebej aktualne probleme podrejanja posameznika potrebam kapitala in razčlovečenja subjekta v pogojih potrošniške, interesom kapitala podrejene družbene realnosti.

Izjemno pomembno je s tega vidika tudi njegovo vodenje projekta razvoja visokega šolstva na Centru za razvoj univerze, kjer je uspešno uveljavljal koncept avtonomije javne univerze, krepil njeno humanistično poslanstvo in zagovarjal njeno neodvisnost od pragmatičnih zahtev ekonomije.

O njegovem delu in pomenu priča tudi to, da je bil mentor šestim doktorandom, ki so danes pomembni nosilci pedagoške in andragoške misli v Sloveniji. Odprt je bil za različna strokovna področja in za teme, ki do takrat pri nas še niso bile obravnavane, s tem je širil področja raziskovanja in andragoške koncepte tudi preko do tedaj poznanih meja.

S svojim pedagoškim delovanjem na Filozofski fakulteti je pomembno vplival na razvoj 16 generacij študentov, pri katerih je predvsem razvil konceptualno dosledno razmišljanje. Poudarjal je, da je to pogoj za razvoj kritične misli, ne glede na to, kateri filozofski smeri ali

idejnemu toku pripada posameznik. Gradil je na podmenah najzlahtnejše humanistične tradicije evropske filozofije, ki ji je tuje vsako ideološko uokvirjanje, pri tem je sam ostajal nenehno zvest izvorni Marxovi misli in njegovi razlagi delovanja družbe in posameznika v njej.

Kako je razumel poslanstvo študija morda najbolje priča njegovo navodilo svojemu kolegu: »Ni pomembno, kaj konkretno naučiš študenta, pomembno je, da iz njega narediš intelektualca«. Tako je razumel in zagovarjal tudi potrebo po učenju, ki traja vse življenje, kar je tudi sam uresničeval v svojem osebnem življenju.

Prof. dr. Janko Muršak (janko.mursak@guest.arnes.si).

ZANIMIVE INFORMACIJE

Iz Novic Euridice in U3ŽO na kratko povzemamo nekaj zanimivih novic.

Pripravljajo Evropski potni list spretnosti in znanj

Da bi izboljšali stanje na evropskih trgih dela, bo Evropska komisija pripravila Evropski potni list spretnosti in znanj. Z njim bomo lahko brezplačno pripravili 'on line' seznam svojih spretnosti in znanj. S potnim listom bodo na enem mestu zbrana vsa potrdila o izobraževanju in usposabljanju, ki bodo služila kot dokazila o pridobljenih znanjih in spretnostih. Uporabljal se bo kot dodatek k navedbam v življenjepisu, z njim bodo iskalci zaposlitve povečali svoje možnosti na trgu dela, delodajalci pa hitreje in enostavneje našli ustrezno usposobljene delavce. Potni list je dopolnilo k aplikaciji Europass CV, ki jo uporablja več kot 20 milijonov Evropejcev.

Morda se bo kdo spomnil, da smo o takšni možnosti seznanjali izobraževalce odraslih že v začetku 90-tih let. Na podlagi nje so nekateri (zlasti mladinske organizacije) pri nas poskušali idejo izpeljati v praksi, pri tem je morda najdlje prišel pri nas EIC Univerzum Minaerva Maribor s projektom NEFIX - pripomočkom za beleženje (in posledično priznavanje) z neformalnim izobraževanjem in učenjem pridobljenega znanja.

Več informacij: <http://www.umi.si/> in <http://www.nefiks.si/>.

Več informacij o projektu EU: European Skills Passport; Create your European Skills Passport online

Vir: Novice Euridice, 9.1.2013

Mestni program izobraževanja odraslih

Univerza za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani vabi, da se vključite v brezplačne izobraževalne programe na Univerzi za tretje življenjsko obdobje, ki jih v obdobju januar – maj 2013 financira Mestna občina Ljubljana. Teme so:

- Mediacija - ustvarjalna pot reševanja sporov,
- Moji starši so stari - kritična geragogika,
- Slovenski prostor skozi zgodovino,
- Pametno z denarjem - moje finance v tretjem življenjskem obdobju,
- Ljubljana, moje mesto - moj življenjski prostor,
- Zgodbe Ljubljančanov in njihovega mesta.

Več informacij: Univerza za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani, Poljanska cesta 6, Ljubljana, tel: (01) 433 20 90, e-pošta: univerza3@siol.net.

Vir: Novice Euridice, 9.1.2013 po izvorniku: Univerza za tretje življenjsko obdobje, januar 2013

2013 - evropsko leto državljanov

Evropska komisija ob vstopu v leto 2013 začne dejavnosti evropskega leta, posvečenega evropskim državljanom in njihovim pravicam. Poteka pod sloganom "Za Evropo gre. Za vas gre«.

V programu so razprave z državljani v vseh državah EU, na katerih poleg predstavnikov Evropske komisije sodelujejo tudi izvoljeni politiki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. V Sloveniji je takšno razpravo že imel evropski komisar za okolje Janez Potočnik. Pogovori so priložnost, da občani in njihovi predstavniki spregovorijo o svojih pravicah ter o tem, kakšno Evropo želijo in kakšna so njihova pričakovanja za prihodnost Evropske unije z voditelji Evropske komisije.

Vir: Novice Euridice, 9.1.2013 po izvirniku: EK Predstavništvo v Sloveniji

Mednarodno prostovoljno delo za vas

Voluntariat, zavod za mednarodno prostovoljsko delo, omogoča prostovoljno delo starejših v tujini. Kratkoročni program prostovoljstva zajema mednarodne taborne, ki trajajo od enega do treh tednov in potekajo po vsem svetu. Teme? Antifašizem, antirasizem, etnične skupine; solidarnost s tretjim svetom; mirovna vzgoja; delo z otroki, najstniki, ostarelimi; ekologija in kmetijstvo; umetnost, kultura in zgodovina itd. Dolgoročni program zajema dolgoročnejšo prostovoljno delo v tujini (od enega do osemnajst mesecev) in ravno tako poteka po vsem svetu. Voluntariat udeležencem prostovoljnega dela v tujini nudi individualne ali skupinske pripravljalne seminarje, pomoč in podporo pri iskanju priložnosti, prijavi ter evalvaciji. Več:

www.zavod-voluntariat.si/ (Vir: Meta Žgur)

(Novice U3Ž-1/2013)

Pripravljamo 2. Mednarodni festival znanja in kulture starejših

Stekle so uvodne priprave na 2. Mednarodni festival znanja in kulture starejših »Primorska skozi čas«, ki bo potekal 25. aprila 2013 v Novi Gorici. Festival posvečamo predstavitvi kulture in učenja ter rezultatov učenja na področju zgodovine, kulture in ljudskega izročila na UTŽO iz primorske regije. Festival bo povezal slovenske in italijanske organizacije izobraževanja starejših. Soorganizatorici festivala sta Slovenska UTŽO in UTŽO Nova Gorica. Na pripravljalnem srečanju za festival v Novi Gorici smo se srečali predstavniki UTŽO Sežana, Piran, Ilirska Bistrica, Nova Gorica in Ljubljana. (Vir: Alijana Šantej)

(Novice U3Ž-1/2013)

ADEES, E-glasilo Andragoškega društva Slovenije

Uredniški odbor: dr. Zoran Jelenc, Borka Kucler, mag. Darja Zorko Mencin (odgovorna urednica)

darja.zorko@gmail.com, mag. Marija Velikonja (urednica) marija.velikonja@t-2.net

Oblikovanje naslovnice: Irena Hlede